

РЕЗЮМЕТА НА НАУЧНИТЕ ТРУДОВЕ

НА АС. ВАЛЯ ИВАНОВА ДИМИТРОВА, ДОКТОР

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ „ПРОФ. Д-Р ПАРАСКЕВ СТОЯНОВ“ – ВАРНА
ФАКУЛТЕТ „ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ“, КАТЕДРА „ЗДРАВНИ ГРИЖИ“

ХАБИЛИТАЦИОНЕН (МОНОГРАФИЧЕН) ТРУД

1. Димитрова, В., Акушерски грижи при нормална бременност, 2017, ISBN 978-619-221-112-7

Резюме: Монографичният труд е посветен на ролята на акушерката при оказване на грижи за жените и възприемането на компетенциите на тези професионалисти в нашето съвремие. Направен е кратък исторически преглед на развитието на акушерската професия като са отчетени отношението на държавната власт и религията към акушерките, като специалисти със значима роля по отношение на възпроизводството на населението. Отделна част е посветена на създаването и развитието на женска консултация у нас. Третата част отразява практиките на водещи страни при оказване на пренатални грижи. Установено е, че обучението на акушерките и оказването на акушерските грижи показва разнообразие в различните страни. Подробно е разгледана организацията на антенаталните и перинаталните грижи в Италия, Германия, Франция, Дания, Финландия, Швеция, Испания, като водещи страни по отношение на майчиното и детско здравеопазване. Дефинирано е понятието „иновация“, представени са нововъведения в акушерските грижи и е подчертано, че акушерската професия се променя под въздействието на напредъка в технологиите, използвани при предоставяне на здравни услуги. Направен е анализ на компетенциите на съвременната акушерка за оказване на самостоятелни акушерски грижи при нормална бременност. Описани са основните аспекти на наблюдението на нормална бременност според сега действащото законодателство. Втора глава на монографичния труд е посветена на организацията на самостоятелните акушерски практики, като обсъждането и планирането на реорганизация на антенаталните и перинаталните грижи у нас се налага в момент, когато става ясно, че са налице занижени критерии при наблюдението на бременните, липса на равен достъп до качествени акушерски грижи, твърде широки граници при прилагането и интерпретирането на параметрите на наблюдение. Наред с липсата на законов регламент за

задължително включване на акушерка в консултирането на бременността, тези обстоятелства свидетелстват за сериозни пороци при осъществяването на акушерските грижи за бременните и са предпоставка за здравни неблагоприятия. Познавайки се на Наредба № 1/ 8.02.2011 г. на МЗ, е изведена концепцията за самостоятелно наблюдение на нормална бременност от акушерка. Тя произтича от: неоспоримият факт, че нормалната бременност е физиологично състояние, което не изисква лечение; консултирането на нормална бременност се осъществява чрез прилагане на прости, неинвазивни тестове и прийоми; акушерските грижи при нормална бременност по същество не са лечебни, а превантивни грижи, които целят да не допуснат или възможно най-рано да идентифицират отклонение от нормалното протичане на бременността или послеродовия период; акушерките са професионалисти с висше медицинско образование, притежават професионална компетентност и са в състояние да различат патологичните отклонения от нормалното протичане на бременността или послеродовия период; при разработването на подходи за самостоятелни акушерски практики може да бъде използван позитивен опит на водещи страни, да се внедрят иновации, наред с утвърдени или прилагани в миналото добри практики и опит при консултирането на бременността. Целесъобразността и организационните аспекти при създаването на самостоятелни акушерски практики са обект на проучване, проведено през 2017 г. В него е потърсено мнението на експерти, акушерки и студенти от Варна, Русе и Шумен. Поставен е акцент на международния опит при наблюдение на нормална бременност, адаптирането му към установения ред за оказване на АГ помощ у нас и възможностите за реорганизация на акушерските грижи. Потърсено е мнението на акушерки от АГ отделения на акредитирани лечебни заведения, бази за обучение (131). За проучване на експертно мнение са привлечени доказани преподаватели по сп. „Акушерка“, с принос в обучението от МУ– Варна и Русенски университет „Ангел Кънчев“ и старши акушерки в определените гнезда на проучване (21). Проучено е и мнението на студенти – дипломанти от сп. „Акушерка“ на същите университети (48). Някои от по-важните обобщения са свързани с основните проблеми на практикуващите акушерки и отражението им върху самочувствието на акушерките. Проучването установява категорични данни, че сегашната организация на пренаталните грижи у нас не гарантира връзката пациент – акушерка. Установено е наличие на дефицит в комуникацията с пациентите. Акушерките са категорични, че притежават широк кръг знания и умения, които могат да използват в полза на пациентите и очакват да се създадат оптимални условия за разгръщане на пълния им потенциал като професионалисти. Акушерките изказват готовност и мотивация за осъществяване на самостоятелна консултативна дейност за бременните.

Отделна част е посветена на организационните аспекти на самостоятелните акушерски практики, като е изследван вида на структурата, която да бъде утвърдена. Установено е, че самостоятелните практики ще доведат акушерските грижи по-близо до пациента и ще създадат възможности за подобряване на достъпа на маргинализирани и силно уязвими групи. Коментирана е необходимостта от промяна на утвърдената към момента учетна форма за наблюдение на бременна и родилка и въвеждане на специфична акушерска документация - акушерско досие с разработен електронен еквивалент. Установено е, че утвърждаването на стандарти за работа на самостоятелната акушерска практика ще позволи да се уточнят очакванията от дейността ѝ, ще доведе до унифициране на акушерските грижи, ще осигури защита за пациентите и персонала и ще позволи мониторинг на дейностите. Представен е практически подход за създаване на самостоятелна акушерска практика при нормална бременност, очертани са Маршрути на пациентите на самостоятелната акушерска практика. Разработен е Основен минимум акушерски дейности и грижи при нормална бременност, Алгоритъм за прилагане на стандартни акушерски грижи в самостоятелна акушерска практика. Изведени са Критерии за мониторинг на дейността на практиката и е подготвен Проект на длъжностна характеристика на акушерката в самостоятелна практика, асоциирана към болнично родилно отделение. Представен е Проект на Акушерско досие за наблюдение на пациентка с нормална бременност. В трета глава са обсъдени и оценени силните и слабите страни, възможностите и заплахите (SWOT – анализ) на подхода за самостоятелни акушерски грижи, които биха имали значение при вземане на решение за привеждането му в действие.

Ключови думи: акушерка, практически подход, самостоятелна практика, нормална бременност

ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД

2. Димитрова, В., Акушерските практики за консултиране на жени – перспектива за развитието на професията „Акушерка“, Автореферат на дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“ по научна специалност „Управление на здравните грижи“, Варна, 2016

Резюме: Направен е задълбочен преглед на достъпната литературата, касаеща ролята на акушерката при консултирането на жени във връзка с репродуктивното им здраве. Осъществен е исторически преглед на възникване и развитие на акушерската професия от древността до наши дни. Проучен е международен опит при оказване на акушерски грижи в

страни, с утвърдени традиции при упражняването на автономна акушерска дейност. Очертани са основни рискове на женското репродуктивно здраве. Целта на научното изследване е да се проучат и анализират готовността, нагласите и мотивацията на акушерките за осъществяване на автономни функции при консултирането на жени във връзка с репродуктивното им здраве и да разработят модели за прилагането им. Формулирани са следните работни хипотези: Акушерката има значима роля при консултирането на жени във връзка с репродуктивното им здраве; Допускаме, че активното участие на акушерка в процеса на консултиране е предпоставка за повишаване ефективността на антенаталните и перинаталните грижи; Болшинството от изследваните лица ще оценят автономните акушерски функции при консултирането на жени като възможност за индивидуализиране на акушерските грижи; Неясните правила и регламент за автономни акушерски практики влияят негативно върху професионалното самочувствие на акушерката. Обект на проучването са четири групи респонденти – пациенти на родилно отделение (1064), акушерки, работещи в неонатологично, родилно и гинекологично отделение (153), студенти от сп. „Акушерка“ на МУ – Варна и ВМШ – Битоля (85) и експерти – старши акушерки и преподаватели (20). Проучването е реализирано - сред студентите – за МУ - Варна - 4 учебни години от 2011/2012 до 2014/2015 и през м. май 2014/2015 г. във ВМШ – Битоля, Македония; сред акушерки и експерти - през периода март – август 2014 г.; сред пациенти – януари 2014 г. – март 2015 г. Проучването е проведено в МБАЛ – Варна; СБАГАЛ – Варна; МБАЛ - Бургас ;МБАЛ - Балчик; МБАЛ – Каварна, МУ – Варна и ВМШ – Битоля, Македония. Подбрани и описани са социологически и статистически методи, релевантни на поставените изследователски цели. Изследвана е готовността на акушерките за автономни функции при консултирането на жени във връзка с репродуктивното им здраве, в контекста на базово професионално образование, възможностите за надграждане на образованието, продължаващо и следдипломно обучение и кариерното израстване на професионалистите по здравни грижи. Проучени са нагласите на акушерките за упражняване на професията – у нас и в чужбина, тяхната роля за усъвършенстване на здравните грижи, участие в здравната политика и активността им при изследване на потребностите на пациентите. Подложени са на анализ факторите, които влияят на мотивацията на акушерките за професионална реализация и упражняване на автономни функции при консултирането на жени във връзка с репродуктивното им здраве, като възможност за по-пълноценно задоволяване на потребностите на пациентите и усъвършенстването на професията на акушерката. Подложена на анализ е необходимостта от преосмисляне и реорганизация на антенаталните и перинаталните акушерски грижи. Чрез

мнението на експерти, акушерки и студенти е доказано, че така работеща, ЖК не изпълнява ефективно своите функции и задачи, предпоставка е за различия и неравенство в акушерските грижи и се нуждае от реорганизация. Проучени са потребностите на пациентите от акушерски грижи на базата на търсенето и обхвата на жените в структурите за оказване на извънболнична помощ за бременни. Направен е анализ на ефективността им чрез проследяване на основни дейности, осъществявани при наблюдението на бременността. Проучено е провеждането на рутинни, неинвазивни показатели и кратност на проследяването. Доказано е, че има значителни пропуски и различия при проследяването на бременните. Друг проблем, изведен на преден план е еднократното изследване на показатели, изискващи многократно проследяване. Проблеми се установяват предимно при пациенти, наблюдавани само от лекар или от ОПЛ, т.е. в случаите без оказването на грижи от акушерка. Чрез проучване на процеса на подготовката на пациентите за бременността, раждането и грижи за новороденото е доказано, че наличието на акушерка в екипа, осъществяващ грижите повишава готовността на пациентите в посочените области. Проучени са основни проблеми на практикуващите акушерки. Въз основа на анализа на мнението на респондентите се обобщава, че е налице изземване на традиционни акушерски функции и неудовлетвореност от престижа на професията (71,90%). Изведени са силните, слабите страни, възможностите и заплахите при оказването на акушерски грижи (SWOT анализ). Проучена е професионализацията на съвременната акушерка и компетентността ѝ за самостоятелна консултативна дейност. Доказано е, че възможността за автономия е основен фактор, оказващ влияние върху мотивацията на акушерките за консултативна дейност. Установено е, че липсата на ясен регламент и стандарти са основен демотивиращ фактор за създаване на автономна практика. Доказано е, че разкриването на автономни акушерски практики ще улесни достъпа на жените до услуги и информация за здравето им. Проучени са очакванията на пациентите от акушерските грижи в автономна практика, свързани с подготовка за раждане (91,5%), системно наблюдение на бременността (83,6%), наблюдение на следродов период (78,6%), оказване на помощ и консултации при кърмене и отглеждане на новороденото (66,6%), осъществяване на манипулации (62,5%), домашен патронаж (56,1%), оказване на спешна - долекарска медицинска помощ (41,1%). Разгледани са организационните аспекти на автономните акушерски практики, като са коментирани най-подходяща структура, задължително изискване на предварителен професионален опит, специализация, въвеждане на стандарти за работата и др. Разработени са 2 модела на автономни акушерски практики за консултиране на жени - Модел на автономна акушерска практика, асоциирана към болнично

родилно отделение; Модел на общинска акушерска практика. Представени са направените изводи, препоръки и приноси на дисертационния труд; Женска консултация функционира с минималния си капацитет, което е предпоставка за пропуски и неравенство в антенаталните и перинаталните грижи; Уменията на акушерката да консултира са недостатъчно използван ресурс, който може да се вземе предвид при планиране на законодателни промени относно организацията на антенаталните и перинаталните грижи; Установена е липса на професионално самочувствие, в резултат на подценени акушерски компетенции при консултирането на жени (акушерки 71,9%), студенти (53,6%); Експерти, акушерки и студенти дават високата оценка на професионализацията на съвременната акушерка и я считат за компетентна за осъществяване на автономна консултативна дейност (експерти 70%, акушерки 82,4%, студенти 86,6%); Липсата на регламент за функциониране и финансиране на автономни акушерски практики влияе негативно на мотивацията на акушерките за осъществяване на автономни дейности при консултирането на жени; Част от проблемите на акушерките са организационни и оказват влияние върху мотивацията за избор и обучение в специалността и упражняването на професията; Според акушерките пациент–ориентираните акушерски грижи са ключ за повишаване на качеството на акушерската помощ и са перспектива за усъвършенстване на професията (67,6%); Пациентите имат потребност и са готови да посещават автономна акушерска практика, разкрита в структурата на болнично заведение (77%); Според акушерките автономните практики създават възможност за разнообразно финансиране и може да се превърнат в стимул за развитие на акушерската професия.

Ключови думи: акушерка, готовност, мотивация, автономни функции, консултиране на жени

УЧЕБНИЦИ И УЧЕБНИ ПОМАГАЛА

3. Димитрова, В., История и развитие на акушерската професия, учебник, ISBN 978-619-221-097-7

Резюме: Учебникът „История и развитие на акушерската професия“ е предназначен за студенти от сп. „Акушерка“ като възможност за ранно запознаване с професията. Той би могъл да запознае практикуващите акушерки с международния опит при оказване на акушерски грижи. Усвояването на специфични знания и умения не са достатъчни за припознаването на философията на професията като своя. За целта е необходим по-широк

поглед върху развитието на професията, етичните и моралните дилеми, които поставя и отношението на обществото към грижите, които предоставя. Учебникът представя възникването и развитието на акушерската професия от древността до наши дни. В седем глави е направен исторически преглед на акушерските грижи от първите исторически сведения за родилната помощ до иновациите в акушерската практика в наши дни. Представено е отношението на държавната власт и религията към образованието и труда на акушерките и значението на акушерските грижи за възпроизводството на населението. Отделено е специално внимание на възприемането на професията през средновековието и в периода на възраждането. Представянето на различни страни от работата на акушерката в минали епохи убедително потвърждава нейната значимост за обществото. В учебника е отделено специално внимание на развитието на акушерската професия в България, на първите български акушерки и поставянето на основите на научната акушерска помощ у нас. Съвременният поглед към професията завършва с информация за възможностите за реализация, които дава университетското образование на акушерките в наши дни. Историческият преглед на акушерските грижи и акушерското образование предоставя не само интересни факти и разширява културно-историческия кръгозор на студентите, но ги стимулира към разсъждения за настоящето и бъдещето на професията. Международният опит при оказване на акушерски грижи е представен чрез описание на практики в различни държави – развити и развиващи се, като е обобщено, че е налице значително разнообразие по отношение на организацията, основните действащи професионалисти и финансирането на грижите за жените. В исторически план са разгледани акушерските практики в Русия, САЩ, Англия, Италия, Германия, Франция, Дания, Финландия, Швеция, Холандия, Испания, Ирландия, Канада, Нова Зеландия, Япония, Пакистан, Мозамбик, Индия, Гватемала. Многообразието на организацията на акушерските грижи по света още веднъж доказва необходимостта от адаптиране на националните традиции и международния опит към потребностите на жените в конкретния регион. Третата част поставя на обсъждане компетенциите на съвременната акушерка и възможностите, които дава университетското образование за автономна професионална дейност. Става ясно, че съвременната акушерка не е просто изпълнител на назначенията на лекар, а професионалист със свой собствен облик и периметър на действие по отношение на здравето на жените. Четвъртата част поставя на обсъждане женското репродуктивно здраве с глобалните перспективи за неговото подобряване, рискове и профилактика по възрастови групи, компоненти на половото и репродуктивно здраве и възможностите на съвременната здравна система за интервенции. В

научния труд е отделено специално място на консултациите по семейно планиране и общуването в акушерската практика. Поставен е акцент на особената връзка, която се създава между акушерка и пациент, и възможностите, които предоставя за решаване на явните и потенциални проблеми на жените. В шеста глава е описана женска консултация в България, основните методи на работа в структурата и задачите, които изпълнява. Представени са основни моменти от наблюдението на бременността, които да послужат за отправна точка при определяне на ролята и функциите на акушерката при оказване на антенаталните и перинаталните грижи. Последната глава разглежда иновации в акушерската практика, които характеризират професията като съвременна и развиваща се, в унисон със световните постижения при оказването на здравни грижи. Представени са професионални сестрински организации и законодателство, регламентиращо акушерски грижи. Всяка една от главите на учебника е подкрепена със собствен, значителен по обем библиографски списък, включващ български и чужди източници. Въпреки, че учебникът е предназначен за студентите в сп. „Акушерка“ той може да запознае практикуващите акушерки с интересни факти от международния опит при оказване на грижи за жените.

Ключови думи: акушерка, история, развитие, акушерска професия

4. Димитрова, В., Силвия Борисова, Славена Илиева, Първи стъпки в акушерските грижи, учебник, ISBN 978-619-221-031-4

Резюме: Учебникът „Първи стъпки в акушерските грижи“ е разработен, за да предостави на студентите от сп. „Акушерка“ основни познания за акушерската практика, предвидени за обучение по дисциплината „Философия и въведение в сестринските и акушерски грижи. Теоретични основи“. Целта на обучението е да създаде възможност за усвояване на фундаментални знания и умения при оказване на здравните грижи, които да гарантират успешна работа във всички звена на акушеро-гинекологичната помощ. Темите от съдържанието следват учебната програма, като представят подробно различни аспекти от акушерските дейности и грижи, които се осъществяват в болницата или извънболничната помощ. Съдържанието на учебника способства за осмисляне на основните постулати на сестринството и усвояване на базисни сестрински и акушерски компетенции. Включените теми са предпоставка за формиране на умения за прилагане и управление на сестрински и акушерски грижи за бременни, родилки, гинекологично болни, новородени и кърмачета, самостоятелно и в екип. Основните задачи са насочени към усвояване на професионални знания, умения и навици за акушерски грижи в областта на промоцията на здравето и

профилактиката на заболяванията, придобиване на професионални компетенции за полагане на качествени акушерски грижи, свързани с решаването на соматични, психични, психологични и социални проблеми на индивида или групата, развиване на значими личностни качества и формиране на морални ценности, необходими за прилагане на качествени здравни грижи. Темите са подбрани и подредени така, че в края на обучението студентите да са в състояние да полагат сестрински и акушерски грижи; да придобият знания за организацията на лечебния процес; да извършват хигиенни мероприятия; да изследват и регистрират основните жизнени показатели; да участват в лабораторни и други изследвания; да владеят основните видове инжекционна техника; да прилагат правилно лекарствена терапия; да придобият познания за здравната профилактика; да усвоят знания и умения в областта на здравното нъзпитание; да обучават и мотивират пациентите и да изграждат оптимален модел на поведение при общуване с пациентите и техните близки. Графичното оформление и онагледяването на учебника улеснява възприемането на темите и осъществяването на обучение по специалните акушерски дисциплини. Учебникът дава възможност за придобиване на теоретични знания и умения, които са основата, върху която студентите да изградят практически умения и навици по време на клинична практика и преддипломен стаж. В началото на изданието е представен кратък исторически преглед на професията, следван от теми, свързани с организацията на лечебната дейност като болничен и лечебно-охранителен режим, приемане и предаване на дежурство, приемане, превеждане и изписване на пациент и др. Отчитайки необходимостта от въвеждане на първокурсниците са представени дефиниции на понятията и основни организационни аспекти. Следващите теми са посветени на усвояване на знания и умения за измерване, проследяване и регистрация на основни жизнени функции и показатели на организма, като са съблюдавани спецификите във връзка с бременността, раждането и при новороденото. С кратка тема студентите се въвеждат в принципите и правилата на лечебното хранене и прилагането му при бременност или в условията на болнично лечение. Отделна тема запознава студентите с дефиницията на понятието „лекарство“, лекарствени форми и начините за изписване и приложение. Предвидено е запознаване с инжекционната терапия, като подробно е описана техниката на инжекциите, които се изпълняват от акушерка. Отделено е специално място на вземането на венозна кръв и канюлирането и поддържането на периферен венозен път. Последните теми са посветени на задълженията на акушерката при приложение на клизма, катетеризация и някои физиолечебни процедури. Изданието завършва със запознаване на студентите със Сестрински

процес и сетринска диагноза като иновации в акушерската практика и придобиване на знания и умения за изработване на план за акушерски грижи.

Ключови думи: акушерски грижи, организация на лечебния процес, лечебно заведение, манипулация, инжекция

5. Грудева, М., Ст. Павлова, Д. Близнакова, Хр. Групчева, А. Цветкова, Св. Пенева, **В. Димитрова**, Е. Крайчева, Ем. Георгиева, М. Йорданова, Я. Христова, Д. Гешева, Методика на практическото обучение на студентите от професионално направление „Здравни грижи“, от поредицата - Теория и методика на образователния процес, Книга 4, учебник – (под печат), **ISBN 978-619-221-113-4**

Резюме: Учебникът „Методика на практическото обучение на студентите от професионално направление „Здравни грижи““ има за цел да допринесе за формиране на общотеоретична и специална подготовка на бъдещия „ръководител на здравните грижи и преподавател по практика“, който се подготвя в едноименното направление. Съдържанието поставя акцент върху методическите изисквания за планиране, организиране и осъществяване на практическото обучение във висшето медицинско училище и по-конкретно на студентите, обучаващи се по специалностите от професионално направление „Здравни грижи“, като цялостен процес, чрез отделяне на подобаващо внимание на спецификата на всеки един негов компонент. Подробно се изяснява проблемът за формулиране и декомпозиране на различните видове учебни цели, свързани с придобиване на професионална компетентност в условията на практическото обучение. Предоставят се знания за възможностите, които предоставят различните подходи и принципи по отношение подбора и структурирането на адекватно на целите учебно съдържание. Особено внимание се обръща на подбора, разработването и прилагането на различни методи и техники за обучение. Задълбочено се разглеждат въпросите, отнасящи се до планирането, организирането и провеждането на основните организационни форми за практическо обучение, видовете контрол и адекватните на тях оценъчни процедури. Поставя се акцент върху усвояването и прилагането на методическите изисквания за ефективно планиране и организиране на самостоятелната работа на студентите и особено на индивидуалната и груповата форма за нейното осъществяване. Придобитите знания в областта на методиката на обучението по практика намират приложение, чрез формирането на умения и навици за самостоятелно разработване и защита на методика на учебно практическо занятие и учебна (клинична) практика. Отделна част въвежда в особеностите при практическото обучение на специалност от регулирана професия

„Акушерка“ за ОКС „Бакалавър“, което в МУ – Варна се осъществява във Факултета по обществено здравеопазване, катедра „Здравни грижи“, в съответствие с изискванията на ЗВО, ЕДИ, изискванията на НАОА и Правилника за дейността на МУ – Варна. Подчертано е, че клинично базираното практическо обучение предполага реализиране на междупредметни връзки и усъвършенстване на знания и умения, свързани с конкретни клинични случаи; предполага работа с пациенти в реална работна среда и подпомага преодоляването на психологическата бариера от контакта с проблемите на болния; дава възможност за усъвършенстване на знания и умения за комуникация в екипа и взаимоотношенията между различни звена в здравната система; предоставя възможност за усъвършенстване на знания и умения за клинично наблюдение и комуникация с пациентите и техните близки; създава възможност за оценка и идентифициране на нуждите на конкретния пациент и прилагане на иновации в акушерската практика като сестрински процес и индивидуализиране на здравните грижи; дава възможност за професионално ориентиране на студентите, които да подберат най-благоприятна среда за професионална реализация във връзка със собствените разбирания, ценностна система, желния и мечти. В детайли са описани подготовката, провежданто и документацията на клиничната практика, както и организационните аспекти на преддипломния стаж. Клиничният стаж е моментът, в който най-ясно проличават дефицитите в усвоените знания, умения и компетентности на студентите. Поради това, той се осъществява при съблюдаване на строги процедури и правила, които да гарантират успешен и безопасен учебен процес. Специфична особеност на организацията на преддипломния стаж в МУ Варна е възможността за провеждане на стаж по избор на студента с общ хорариум 160 часа в края на преддипломния стаж. Представени са две примерни методически разработки за провеждане на учебно-практическо занятие на тема „Първи грижи за новородено“ и на учебна (клинична) практика на тема: „Требване на храна“, които съдържат авторовите виждания за формулиране на основна и специфични учебни цели, подбор на методи за обучение, контрол и оценка и др. Поради спецификата на съдържанието, учебникът е предназначен за подготовка на студенти от специалност „Управление на здравните грижи“ ОКС „Бакалавър“ и ОКС „Магистър.“ Независимо от това, той би бил полезен и за студенти и млади преподаватели, които проявяват интерес към тази проблематика.

Ключови думи: акушерка, клинична практика, преддипломен стаж, методическа разработка

6. **Димитрова, В., В. Лаловска**, Ролята на бъдещия професионалист по здравни грижи за промоция на здравето и превенция на сексуалното насилие при подрастващите, сп. „Здравни грижи“, бр.1, с. 27 – 34, 2008, ISSN 1312 – 2592

Резюме: По данни на СЗО през 2000 г. по света са били убити 57 хил. деца под 15 годишна възраст, като рискът стръмно се увеличава с намаляване на възрастта. В последните години обществото узна за грандиозните размери на сексуалните злоупотреби с регламентирането на автономни функции на специалистите по здравни грижи се разкриват нови възможности за работа по промоция на здравето и решаване на значими проблеми на общественото здраве. Цел на проучването е да се установят готовността, уменията и мотивацията за работа на бъдещите професионалисти по здравни грижи в областта на позитивното здраве и превенцията на сексуалното насилие при подрастващите. Поставени бяха следните задачи – да се установят знанията, уменията и отношението на бъдещите професионалисти към обществено значимия проблем – насилието над деца, да се изследват уменията за реакция при застрашаващо децата поведение и готовността и желанието на студентите да увеличават знанията и уменията си за превенция на насилието, откриването му и оказване на адекватна помощ. Проучено е мнението на студенти от специалност „Акушерка“ на МУ – Варна от II, III и IV курс (68) през м. септември 2007 г. чрез собствено разработена анкета. Използвани методи са социологически - анкетен, документален, статистически и графичен анализ. Резултатите разкриват положителна нагласа на акушерките за работа в областта на превенция на сексуалното насилие при подрастващите и висока степен на мотивация за повишаване на квалификацията и професионалните знания и умения за промоция на здравето. Доброто осъзнаване на собственото място и роля при опазване на позитивното здраве и повишаване на половата и сексуалната култура на подрастващите свидетелства за готовността на акушерките да посрещат новите предизвикателства пред професията. Професионалистите по здравни грижи – акушерки са знаещи и можещи професионалисти и са готови да работят и да се самоусъвършенстват в интерес на позитивното здраве на подрастващите.

Ключови думи: акушерки, превенция, сексуално насилие, промоция на здравето, позитивно здраве

7. **Димитрова, В., С. Тончева,** Ролята на акушерката при консултирането на жени, *Trakia journal of sciences*, vol. 6, number 2, sup. 4, с. 44 – 49, 2008, **ISSN 1312 1723**

Резюме: Настъпилите през последните години съществени промени в световната и националната практика на здравеопазване, изразяващи се в развитие на нова философия на здравните грижи, увеличаване на потребностите от здравни грижи, засилена мобилност на кдрите, повишаване на автономността на акушерските грижи и възможностите за надграждащо обучение и професионално израстване направиха възможно да се регламентират законодателно повишените изисквания към здравните грижи и свързаната с тях образователна подготовка на акушерките. Цел на проучването е да се установят готовността, нагласите и мотивацията на акушерките за автономни функции при консултирането на жени във връзка с репродуктивното им здраве. Проведено е проучване сред експерти (11), акушерки от МБАЛ „Св. Анна“ и СБАГАЛ - Варна (52) и студенти – дипломанти на МУ – Варна (35) през м. февруари – април 2008 г. Изследвани са професионалната подготовка и компетенции, нагласи за автономия и мотивация за професионално усъвършенстване. Резултатите разкриват позитивна нагласа на акушерките към автономни функции при консултирането на жени във връзка с репродуктивното им здраве, висока степен на мотивация за повишаване на квалификацията и професионализма, осъзнаване на собственото място и роля при осъществяване на грижите. Съвременните акушерки са мотивирани за непрекъснато обучение и изпълнение на автономни дейности, с което биха се разширили традиционните акушерски функции.

Ключови думи: акушерка, автономни функции, консултиране, обучение, репродуктивно здраве

8. **Грудева, М., В. Димитрова,** Връзка и взаимозависимост между педагогическата подготовка и реалната клинична дейност на акушерката, сборник „Съвременното обучение между теорията и практиката“, Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, с. 290 – 297, 2010 г., **ISBN 978-954-07-3003-5**

Резюме: Значителното увеличаване на потребностите от специализирани и качествени здравни грижи доведе до съществени промени в световната и националната философия по отношение на тяхното планиране и организиране. Особен акцент бе поставен и върху повишаването на професионалната подготовка на акушерките, с цел постигане на висока компетентност, мобилност и конкурентна способност. Неслучайно специалността „Акушерка“ намери достойно място сред специалностите, които се придобиват в

Медицинските университети, тъй като съвременната акушерка се идентифицира вече не само с понятието „технически изпълнител на манипулации и дейности, предписани от лекаря”, а по-скоро с понятието „професионалист”, който притежава необходимата компетентност за самостоятелно полагане на грижи за бременни, родилки, гинекологично болни или здрави жени. За придобиването на подобни качества е необходимо задълбочено овладяване на знания, умения и навици в широкия спектър на тяхната приложимост, особено що се отнася и до обучението на пациентите. С цел все по-голямото доближаване на теоретическата подготовка до реалната клинична практика на придобиващите специалност „Акушерка” е проведено анкетно проучване сред завършващите студенти - акушерки (IV курс) (22) души и екипа акушерки, работещи в МБАЛ “Св. Анна” АД – Варна (23), за да се установи: отношението на обучаващите се студенти в специалност „Акушерка” и вече работещите акушерки, към степента на педагогическа подготовка; приложимост на педагогическите знания, умения и навици в процеса на обучение на пациентите; приложимост на изучаваните методи, форми и средства за обучение, в реалната предклинична и клинична практика; приложимост на изучаваните методи и форми за контрол и оценка в практиката; тематична насоченост на обучението на пациентите, в зависимост от тяхната специфика; трудности, които най-често се срещат в реалната практика на акушерката, при обучението на пациентите; необходимост от допълнителна педагогическа подготовка на студентите и работещите, с цел повишаване качеството на труда на акушерката и др. Анализът на резултатите ни дава основание да приемем, че педагогическата подготовка на студентите, обучаващи се в сп. „Акушерка” е не само необходима, но и има широка приложимост в практиката. Тава налага нейното непрекъснато изследване и анализиране, за да може да отговори във всеки момент на постоянно нарастващите потребности и изисквания на обществото към качеството на здравните грижи от една страна, а от друга страна – да помогне за повишаване на ефективността на обучението и на студентите и на пациентите.

Ключови думи: акушерка, обучение на пациенти, клинична дейност, педагогическа подготовка

9. Димитрова, В., Ст. Павлова, Връзка и взаимозависимост между пренаталното обучение на родилките и страха от раждането, сп. „Здравни грижи“, IX, 4, 2011, с. 12 – 16, ISSN 1312 – 2592

Резюме: Подготовката на жената за раждане е продължителен процес, който започва много преди същинското раждане. Пренаталното обучение е пренебрегнато, особено през

годините на здравна реформа. Причините за недостатъчната подготовка са разнообразни, свързани главно с недостиг на реурси и неясни регламенти. В голямата си част бременните жени се регистрират в ЖК и са наблюдавани от лекар и акушерка. Медицинските специалисти са основен източник на информация, следвани от интернет и приятели. Голяма част от опасенията на жените са свързани с болката по време на раждането. Съществува връзка между страха от раждането и пренаталното обучение. Страхът е свързан с липса на достатъчно знания. Пациентите оценяват високо професионализма на акушерките и биха се доверили на предоставената от тях здравна информация. Съвременните акушерки са мотивирани да изпълняват водеща роля в пренаталното обучение във връзка със страха от раждането и ясно осъзнават значимата си роля в този процес.

Ключови думи: акушерка, родилка, пренатално обучение, страх от раждането

10. Павлова, Ст., В. Димитрова, Роля и функции на акушерката при получаване на информирано съгласие от пациентките в родилна зала, Scripta Scientifica Medica, vol.43 (7), 2011, с. 265 – 268, ISSN 0582 3250

Резюме: Получаването на информирано съгласие от пациентите е основен момент в комуникацията им с медицинските специалисти. Редица проучвания показват, че ефективната комуникация с пациентите подобрява емоционалното им състояние, редуцира неприятните усещания и подпомага адаптацията и приемането на ограниченията, свързани със състоянието им. Информираното съгласие представлява процес на непрекъснат обмен на информация между пациенти и медицински специалисти и последващо получаване (или отказ) на съгласие за осъществяване на предстоящо клинично действие. Практикуването на медицинската професия, особено в родилна зала (РЗ), е свързано с най-интимните и съкровени моменти в живота не само на пациентката, но и на нейното семейство, което поставя ниски изисквания пред медицинските професионалисти. Въпреки, че информираното съгласие е формулирано като фактическо приемане на предстоящите манипулации и процедури, то не изключва възможността пациента да откаже лечение. Уникалността на информираното съгласие се състои в това, че превръща пациента в активен участник в опазването и възстановяването на здравето му. Настоящото изследване цели да се проучи процеса на получаване на информирано съгласие от пациентките в родилна зала и ролята на акушерката за подобряване на ефективността му. Изследвано е мнението на акушерки (20) и пациентки (48) от Родилно отделение при МБАЛ „Света Анна“-Варна през април 2011 г.. Приложени са документален, социологически - анкетен метод. Получените

данни сочат, че водеща роля в предоставянето на информация при получаване на информирано съгласие имат приемащите акушерка и лекар. Пациентите получават достатъчно информация, но искат тя да е съобразена с индивидуалните им особености с акцент върху личния избор. Главно препятствие за ефективността на процеса са липсата на време, намаление числен състав на персонала, липса на конкретни индивидуални стандарти, в изработването на които акушерките изразяват готовност да участват. Процеса на вземане на информирано съгласие от пациента в родилна зала е динамичен процес на комуникация с пациента, в който акушерките участват активно. Съвременните акушерки притежават знания, умения и мотивация за усъвършенстване процеса.

Ключови думи: акушерка, пациент, информирано съгласие, раждане

11. Димитрова, В., Новите задачи и функции на акушерката в извънболничната помощ, сп. „Здравни грижи“, бр. 2, 2012, с. 22 – 26, ISSN 1312 – 2592

Резюме: През последните десетилетия непрекъснато нараства ролята на антенаталните грижи, в контекста на общите грижи за бременността, раждането и следродовия период. Те имат ключово значение не само за намаляване на усложненията за майката по време на бременността и раждането, но и за осигуряването на правилен разтеж и развитие на новороденото. Цел на настоящото проучване е да се изяснят новите задачи и функции на акушерката в извънболничната помощ, през погледа на студентки-акушерки – IV курс. Изследването е проведено през м. юни 2012 г. и е изчерпателно. Използвани методи са социологически- анкетен, исторически и документален метод, статистически и графичен анализ. Резултатите сочат, че съвременните антенатални грижи трябва да започнат още преди жената да е забременяла, да продължат по време на бременността, раждането и в послеродовия период. Тези грижи могат да се осъществяват от акушерка, като нейните функции са свързани с консултиране, планиране и осъществяване на акушерски интервенции, обучение на жената и семейството, профилактика и рехабилитация с акцент върху позитивното здраве. Според студентите акушерките в извънболничната помощ имат основни функции при опазване и възстановяване на женското репродуктивно здраве, здравето на детето и семейството. Те считат, че задачите на акушерките в извънболничната помощ са важни и отговорни и съвременната акушерка притежава потенциал да ги осъществява. Според студентите знанията и уменията на акушерките в извънболничната помощ са съществен резерв, за интервенция върху общественото здраве, който на този етап не се използва пълноценно. Бъдещите професионалисти изказват мнение, че за пълното разгръщане на

акушерския потенциал в извънболничната помощ са важни както доверието на медицинското съсловие и обществото, така и ясен регламент за осъществяване на здравните грижи. Според тях новите задачи и функции на акушерката в извънболничната помощ са свързани с повишаване на автономията на акушерките в областта на промоцията на здравето. Акушерките, в извънболничната помощ притежават потенциал да изпълняват основни функции, свързани с промоцията на здравето и предпазване от заболявания.

Ключови думи: акушерка, извънболнична помощ, потенциал, консултиране, промоция на здравето

12. Димитрова, В., Обучението в специалност „Акушерка“ - осъзнат избор или случайност, сп. „Здравни грижи“, бр.3, 2012, с. 17 - 23, ISSN 1312 – 2592

Резюме: Кариерното развитие до голяма степен предопределя индивидуалното развитие. В българските училища няма разработени програми за професионално ориентиране, а ако има някакви дейности, те са единични, спорадични, научно необосновани и не са съобразени с потребностите на юношите, пазара на труда и възможностите на образователната система. В този смисъл процесът не се управлява, а младите хора са принудени да вземат стратегически решения за бъдещето си, често, под влияние на случайни фактори. С настоящото изследване си поставихме за цел да се проучат мотивите за избора на специалност „Акушерка“ и влиянието им върху намеренията за последващата професионална реализация. Използвани са социологически метод – анкетно проучване, проведено през м. юни 2012 г. сред студенти в специалност „Акушерка“ - I курс (20), документален метод - анализ на литературни източници и графичен анализ. Анализът на резултатите сочи, че студентите са избрали по-скоро направление - „Медицина“, а не конкретната специалност. Съществува необходимост от намиране на механизми за оптимизиране работата със средните училища за разширяване на информацията за професията и привличане на повече и по-мотивирани кандидати. Студентите не проявяват интерес към писмена реклама – брошури, обяви, което, ни задължава да търсим други начини за информация. Студентите осъзнават функциите на акушерката във връзка с промоцията на здравето и идентифицират ниша, чрез която биха се реализирали дейности с двойно значение – осъществяване на обучителни програми във връзка с репродуктивното здраве и популяризиране на професията сред учениците. Обучението през първата година в МУ – Варна е мотивирало студентите да разпознаят себе си в професията на акушерката. Изборът на интензивни сектори за бъдеща реализация свидетелства за намеренията на студентите да се развиват и усъвършенстват в професията.

Студентите от специалност „Акушерка” на МУ – Варна са мотивирани за участие в студентски обучителни програми сред учениците от средните училища с цел – здравно възпитание, промоция на здравето и популяризиране на професията сред завършващите.

Ключови думи: акушерка, професионално ориентиране, мотивация, следдипломно обучение

13. Тончева, С., В. Димитрова, Асистираното домашно раждане през погледа на стажант акушерките, сп. „Сестринско дело“, бр. 2, 2012, с. 16 – 21, ISSN 1310 -74962,

Резюме: Напоследък все по-често се говори за правото на пациента сам да избира какво да се случи с неговото тяло и да бъде активен участник в лечебно – оздравителния процес. Това налага непрекъснато наблюдение, оценка и преосмисляне на установения ред при осъществяване на здравните грижи, проучване на чужд опит, адаптирането му към българските условия и внимателна преценка на рисковете и ползите от въвеждането на иновации. Във връзка с това си поставихме за цел да се проучи мнението и отношението на студентите-акушерки към асистираното домашно раждане и приложимостта му в България към този момент. Проведено е проучване сред студентките-акушерки от МУ-Варна по време на преддипломен стаж – м. януари-февруари 2012 г.при спазена анонимност. Използвани методи – социологически, документален. Според студентите на МУ – Варна на този етап в България не съществуват възможности за осъществяване на асистирано домашно раждане. Според тях при осъществяване на асистирано домашно раждане у нас, на този етап, превес имат рисковете. Основни пречки за практикуване на асистирано домашно раждане у нас са лошата инфраструктура, липсата на регламент и на специално обучен персонал. Студентите считат, че причините за желание за домашно раждане са комплексни, което налага търсене на множество решения за преодоляването им. Те дават висока оценка на професионалните качества и умения на съвременната акушерка във връзка с асистиране при домашно раждане, но преценяват необходимост от допълнителна специализация. У студентите съществуват нагласи за продължаващо обучение и специализации в областта на естественото раждане. Идентифицирана е необходимост от допълнителни възможности за комуникация с пациентите за повишаване на тяхната компетентност и доверие в здравните професионалисти. Студентите преценяват като недостатъчна компетентността на пациентите при вземане на решение за домашно раждане, но зачитат тяхната автономност. У студентите на МУ – Варна са формирани знания, умения и навици за спазване правата на пациента и зачитане на тяхната автономност. Упражняването на акушерската професия е регламентирано и утвърдено от медицински стандарти, спазването на които да гарантира както правата на пациентите, така и

безопасното практикуване на професията. Промяната на тези правила изисква идентифицирането на обоснована необходимост и задълбочено проучване на ползите и рисковете за осигуряване на адекватни и пациент –ориентирани здравни грижи.

Ключови думи :стажант- акушерки, асистирано домашно раждане, права на пациента

- 14. Баклаваджян, М., В. Димитрова, М. Антонова, Клиничната практика – възможност за формиране на комуникационни умения с пациентите, Варненски медицински форум, бр.1, 2012, с. 23 - 27, ISSN 1314 8338**

Резюме: Задачата на клиничната практика, в най-общ план, е да даде възможност на студентите да приложат усвоените теоретични знания и умения в реална работна среда, да подпомогне развитието на умения за комуникация с пациентите и усъвършенстване на манипулативни техники. С настоящото изследване си поставихме за цел да се проучат възможностите, които клиничната практика дава за формиране на комуникативни умения с пациентите. Използвани са социологически метод – анкетно проучване, проведено през м. юни 2012 г. сред студенти в специалност „Акушерка“ IV курс (15), документален метод - анализ на литературни източници, статистически и графичен анализ. Резултатите сочат, че студентите от МУ – Варна считат, че не е възможно качествено медицинско образование без клинична практика. Според тях часовете за клинична практика са време за тренинг на усвоени знания за комуникация с пациентите. Според студентите програмата за клинична практика на МУ – Варна, специалност „Акушерка+ е балансирана, с добре разпределени тематични единици и е насочена към формиране на професионални умения и компетенции. Според тях, в практиката, към настоящия момент, комуникацията с пациентите не е достатъчно ефективна и основните предпоставки за това са липсата на време и мотивация. Ефективната комуникация с пациентите е в основата на успешния лечебно-оздравителен процес и ключът към нея е емпатийното отношение към проблемите на пациентите, създаването на атмосфера на доверие и сътрудничество. Подобряването на комуникацията с пациентите ще доведе до намаляване на усложненията и усъвършенстване на здравните грижи. Участието в действителен работен процес, по време на клинична практика, е възможност не само за прилагане на практика на усвоени теоретични знания, но и за създаване на реален критерий за собствените възможности и стремеж към самоусъвършенстване.

Ключови думи: акушерка, клинична практика, умения, комуникация, пациенти

15. Ненова, И., В. Димитрова, „Ролята на акушерката в медицинското осигуряване на круизен кораб“, сборник „Курсантите и студентите на морско училище и науката“, с. 253 – 258, 2013

Резюме: Според данни на Световната организация по туризъм ръстът на пасажерите на круизни кораби от началото на 90-те години расте и досега броят на круизните туристи се е утроил при средногодишен ръст със 7.4%. През 2003 г. броят на круизните туристи е бил 9 млн., а през 2009 г. той достига 15 млн. души. Наблюдава се и спадане на средната възраст на туристите, предпочели круизния туризъм. С настоящото проучване си поставихме за цел да се проучи ролята на акушерките за в медицинския екип на круизен кораб. Проведено е изследване със собствено-разработена, анонимна анкета сред стажант-акушерките – IV курс на МУ „Проф. д-р П. Стоянов“ Варна (17) през м. януари 2013 г. Използвани методи - документален, социологически – анкетен, статистически и графичен анализ. Стажант-акушерките на МУ – Варна считат, че акушерката има своето място в медицинския екип на круизен кораб и декларират готовност да работят като акушерка на круизен кораб. Те си дават сметка за високите очаквания, които предявява обществото пред професионалистите по здравни грижи и са изградили нагласи и стремежи да отговорят адекватно на тези очаквания. Студентите считат, че повечето от състоянията на круизен кораб, ще изискват спешна намеса и затова натрупания професионален опит има голямо значение за ефективното оказване на здравните грижи. Според тях въпреки липсата на регламент и традиции голяма част от акушерките са готови да работят на круизен кораб и считат, че ролята на акушерката трябва да е главно подпомагаща дейността на лекаря. Акушерките са можещи и знаещи професионалисти и биха могли успешно да се впишат в медицинския екип на круизен кораб.

Ключови думи: акушерка, круизен кораб, спешна намеса, обучение

16. Ненова, И., В. Димитрова, Ролята на акушерката при раждане на дете с увреждания, сборник научни трудове „Образователни технологии“ с. 262 – 268, 2013 г., ISBN 1314-6769

Резюме: В сферата на социалните отношения през последното десетилетие на XX век у нас се извършват значителни промени. Много от тях произтичат от ориентацията към демократизация на отношението и подобряването на качеството на живот на хора с увреждания. В медицинската литература за аномалия се приема всяко отклонение от очакваната структура, форма и функция. През последните години тенденцията е броят на деца родени с увреждания да се увеличава. Пропорционално на това броят на децата, изоставени за

отглеждане в институции също нараства. Всички усилия на специалисти ангажирани с този проблем са насочени към силно редуциране на броя на тези деца. Настоящия доклад цели да проучи готовността, нагласата и мотивацията на акушерките за обучение на майките на деца с увреждания. Засягат се въпроси относно ролята на акушерка при раждане на дете с аномалии. Разглеждат се възможностите на АГ-специалистът да подпомогне родителите при вземане на решения. Получените резултати дават основание да се направят следните изводи: акушерките от МУ-Варна осъзнават, че в процеса на раждане изграждат с жената връзка от специфично естество и възможностите, които тя им предоставя, за да могат да насочват майките на деца с увреждания към правилния избор; те са готови при необходимост да консултират майки на деца с аномалии, по въпроси свързани с отглеждането им; студентките от специалност „Акушерка”, считат, че е необходимо и биха се включили в СДО с цел задълбочаване на знанията и уменията им за грижи за деца с увреждания и отчитат необходимост от създаване на екип от социални и здравни работници и предимствата от работата му относно социализирането на семейства с дете с увреждания.

Ключови думи: акушерка, дете с увреждания, подпомагане, обучение

17. Цветкова, Т., В. Димитрова, Предимства на семейната среда и дневните центрове при отглеждане на деца със специални нужди от 0 – 6 години, сп., „Здравна икономика и мениджмънт”, бр. 3 (49), с. 102 – 106, 2013, ISSN 1311 9729

Резюме: В целия Европейски съюз много хора прекарват дълги години под грижите на институции. Някои от тях имат физически или умствени увреждания, други страдат от психични проблеми, трети са стари и немощни. В институциите има и много деца със или без увреждания. Десетилетия наред съществуването на подобни институции се тълкуваше като доказателство, че обществото е загрижено, че не оставя уязвимите без помощ и че осигурява храна, подслон, дрехи и лечение на нуждаещите се. Но дали това действително е възможно най-добрият модел, който развитите европейски общества могат да предложат на тези хора през двадесет и първи век? Убедени сме, че в епоха, в която все повече се осъзнава изключителното значение на нематериалните аспекти като човешко достойнство, самостоятелност и включване в общността, европейските общества трябва да се стремят към по-хуманни, индивидуализирани модели на грижа, в центъра на които стои личността. С настоящото изследване си поставихме за цел да се установят предимствата на семейната среда и дневните центрове при отглеждане на деца със специални нужди от 0-6г., чрез проучено мнение на родителите (61), ползващи услугите на Дневен

център за рехабилитация и психотерапия на деца. Проучването е проведено през периода м. септември - декември 2012 г. Използвани методи: документален, социологически – анкетен, графичен анализ. Анализът на данните сочи, че от посещаващите Дневния център най-голям е дялът на децата с детска церебрална парализа (16,39%). Родителите са единодушни, че е необходима повтораемост на рехабилитационните мероприятия (100%) и дават препоръка за провеждане целогодишно (16%). За включване в дейността на дневния център, децата със специални нужди са насочвани от личен лекар (49%) и лекуващия детски невролог (41%). Като най-ефективния от рехабилитационните мероприятия при децата със специални нужди са посочили масаж (25%), обучението с логопед (16%) и с еднаква степен кинезитерапия и психолог (по 11%). Децата със специални нужди са невръстни пациенти, които се нуждаят от специализирано лечение, педагогическо и психологическо внимание, но преди всичко те са деца, които имат елементарни потребности от обич, закрила, семеен уют и подходящо образование. Те са част от нашите деца и заслужават всички усилия за да им се осигури щастлив и пълноценен живот. За успешната интеграция на децата с увреждания е необходимо да се координират усилията на обществото, родителите и социалните служби.

Ключови думи: деца със специални нужди, дневен център, семейна среда, рехабилитация, обучение

18. Димитрова, В., Т. Цветкова, Дула или дефицит в комуникацията акушерка – пациент”
(през погледа на студенти от специалност „Акушерка” в МУ – Варна, сп., „Здравна икономика и мениджмънт”, бр. 4 (50), 2013, с. 52 – 57, ISSN 1311 97292013

Резюме: В последните години у нас става все по-популярно бъдещата майка да се довери на дула по време на раждане. Думата "дула" произлиза от гръцки и в буквален превод означава помощница при раждането. Ролята на такъв тип помощ е била особено важна по времето, когато жените са раждали вкъщи, без квалифицирана медицинска помощ. Поставихме си за цел да се проучи мнението на студенти от специалност „Акушерка” за причините и последствията от присъствието на дула по време на раждане. Проведено е анкетно проучване сред студенти - II, III и IV курс на специалност „Акушерка” на МУ - Варна през м. февруари 2013 г (57). Използвани методи: документален, социологически – анкетен, графичен анализ. Анализът на резултатите сочи, че е налице дефицит в информираността на пациентите, липса на мотивация у акушерките за интензивна комуникация с пациентите, което е съществен проблем за акушерските грижи и е предпоставка за неудовлетвореност и търсене на други пътища за допълването ѝ в лицето на дулата. Студентите се интересуват от

нови подходи и практики при осъществяване на здравните грижи, оценяват високо индивидуалния подход при оказването им и считат, че липсата му кара пациентите да го търсят по други пътища. Студентите познават спешността на ситуацията в акушерската практика и считат, че съветите и позитивната нагласа на дулите не са достатъчни за благоприятния изход, носят риск за ненавременни действия и противопоставят медицинските професионалисти и пациентите. В отношенията акушерка - пациент съществува доверие и те не се нуждаят от посредник в сътрудничеството си в процеса на раждане. Студентите считат, че към настоящия момент пациентите не получават достатъчно информация, комуникацията акушерка-пациент не е ефективна, а основни препятствия за това са намаления числен състав на персонала и липсата на време. Според тях акушерките не разговарят достатъчно с пациентите, въпреки съществуването на доверие в отношенията им. Пациентите очакват от акушерките предоставяне на ясна, конкретна и разбираема информация, индивидуален подход и емпатийно отношение. Дулата запълва дефицит в комуникацията акушерка-пациент, а присъствието ѝ при раждане отразява желанието за индивидуализиране на грижите.

Ключови думи: акушерка, пациент, дула, дефицит в комуникацията, здравни грижи

19. Димитрова, В., Ст. Павлова, Т. Цветкова, Между модата и разумната алтернатива по пътя към насърчаване на естественото раждане, Варненски медицински форум, том 2, приложение 3, 2013, с. 116 – 120, ISSN 1314 – 8338

Резюме: В последните години, в акушерската практика, все повече се говори за насърчаване на нормалното раждане и намаляване на оперативните родоразрешения. С настоящото проучване си поставихме за цел да се проучи мнението и отношението на стажант-акушерките на МУ - Варна към иновациите в акушерската практика (раждане във водна среда) в стремежа за насърчаване на естественото раждане. Използвани са документален, социологически метод – анкетно проучване, проведено през м. декември 2012 – януари 2013 г. със студенти в специалност „Акушерка“ – IV курс (17); Документален метод - анализ на литературни източници, графичен анализ. Анализът на получените резултати сочи, че стажант-акушерките на МУ – Варна познават предимствата на раждането във водна среда и считат, че ще се практикува в бъдеще. Желаят техниката за водене на водно раждане да бъде изучавана като свободно-избираема дисциплина. Въпреки, че респондентите не дават еднозначен отговор на въпроса мода ли е водното раждане или разумна алтернатива, те считат, че пациентите имат право да изискват прилагането на алтернативни методи при раждане и правото на избор е ключов момент по пътя към насърчаване на естественото

раждане. Стажантите - акушерки на МУ – Варна желаят въвеждането на иновации в образованието и практиката с цел задоволяване потребностите на пациентите.

Ключови думи: акушерка, водно раждане, алтернатива, мода, пациент-ориентирана медицина

20. Павлова, Ст., Т. Цветкова, В. Димитрова, Мнение на студентите за бъдещата им професионална реализация, Варненски медицински форум, том 2, приложение 3, 2013, с. 121 – 124, ISSN 1314 – 8338

Резюме: професионалната удовлетвореност е проблем, който получава различна трактовка в зависимост от гледната точка на изследователите. Удовлетворените работници свързват удовлетворението си с професионалното израстване, личните постижение, признанието на труда, делегираната отговорност, докато неудовлетворителни фактори са управленската некомпетентност, ниските заплати и лошите условия на труд. Целта на статията е да се проучи и анализира мнението на студентите за бъдещата им трудова реализация. Използвани са социологически и статистически методи. Проучено е мнението на студенти от специалност “Медицинска сестра“ чрез индивидуална анонимна анкета в края на обучението. Анализът показва, че голяма част от анкетираните изказват мнение, че желаят да работят професията на медицинската сестра. Почти всички от тях са получили предложение за работа в конкретно отделение след като завършат образованието си. Голяма част от анкетираните посочват, че грижата за пациента е водеща при избора на отделение и естеството на сестринската работа. Минимален е делът на тези, които смятат да се реализират професионално извън страната. Изборът на първо работно място е в нашата страна.

Ключови думи: студент, медицинска сестра, професия, мотивация

21. Цветкова, Т., В. Димитрова, Ст. Павлова, Социална интеграция на хора с увреждания, Варненски медицински форум, том 2, приложение 3, 2013, с. 125 – 130, ISSN 1314 – 8338

Резюме: Социалната интеграция е процес на сближаване, на приобщаване и на постоянно сливане на общността на хората с увреждания и обществото. Това е продължителен процес, който преминава през различни етапи, обхващайки целия съзнателен живот на човека с трайни увреждания. Целта ни е да се насочи вниманието ни върху възлови въпроси на социалната и социално-осигурителната защита на хората с увреждания, както и върху проблемите, свързани с рехабилитацията и социалната интеграция на тази рискова група; да

се даде определение на понятията „увреждане“ и „хора с увреждане“ и техния социален профил; да се направи характеристика на социалната политика и социалното осигуряване на хората с увреждания и да се анализира социалното подпомагане. Изследването е представителна за групата от хора с физически и сензорни увреждания в България, които не са настанени в социални домове. Откроява се мнението на респондентите, независимо от увреждането, че не мислят за себе си като за „инвалиди“ или „неспособни“. Голяма част от тях се възприемат като неравнопоставени с другите хора. Работата на ТЕЛК се определя по-скоро като „средна“ и „слаба“. Анализът на резултатите сочи, че оценката на увреждането трябва да се индивидуализира и в нея да се въведе социален компонент, насочен към запазенения потенциал на човека и неговите възможности, а не към дефицитите.

Ключови думи: социална интеграция, увреждане, рехабилитация, социален профил

- 22. Боева, Т., В. Димитрова, Т. Евтимова, Проучване на нагласите на студентите от специалност „Акушерка“ за надграждане на полученото образование, Варненски медицински форум, том 3, прил 2, 2014, с.192 -197, ISSN 1314 8338**

Резюме: Качественото образование предполага непрекъснато надграждане на знания с оглед максимално развитие на потенциала на личността и възможност за пълноценна професионална реализация. Съвременните тенденции за увеличаване броя на хората, посвещаващи голяма част от живота си за придобиване на нови знания и навлизащите нови информационни технологии придават особена значимост на въпроса за квалификацията на медицинските специалисти. Поставихме си за цел да се проучи информираността и намеренията на студентите от специалност „Акушерка“ относно съществуващите възможности за надграждане на ОКС „бакалавър“. Проучено е мнението на студенти от МУ – Варна, специалност „Акушерка“ - III и IV курс (40) през периода януари – февруари 2014 г. Приложени методи: документален, статистически - анкетен и графичен анализ. Студентите изразяват намерение да надградят базовото медицинско образование, с цел усъвършенстване и по-добра професионална реализация. Те са формирали мнението си в процеса на това обучение, но изявяват желание да получат повече информация за възможностите за надграждане на образованието. По-голямата част от студентите възнамеряват да продължат обучението си в магистърски програми веднага след завършването, в същия университет. Студентите осъзнават необходимостта и възможностите, които дава надграждащото обучение и изразяват потребност от засилване на информационните кампании, относно предлаганите магистърски програми.

Ключови думи: акушерка, информираност, намерения, надграждане на образованието

23. Евтимова, Теодора, **Валя Димитрова**, Т. Боева, Акушерката в подкрепа на изграждане на връзка майка-бебе ,Варненски медицински форум, том 3, прил. 2, 2014, с.197 - 202, ISSN 1314 8338

Резюме: Бременността, раждането и постнаталния период е време на значими психологически и социални промени на жените, тъй като те поемат ролите си на майки. Понастоящем в системата на майчиното и детско здравеопазване у нас подкрепата на емоционалното благосъстояние на майките през тези периоди се разглежда като не толкова важна дейност на акушерката, колкото традиционното внимание, което се отделя на физическото здраве на майката и детето. Все повече данни за ранното развитие на мозъка и начина, по който кърмачетата развиват емоционалното си и поведенческо благосъстояние в контекста на ранните си връзки, разкриват особеното значение на изграждането на връзка с новороденото и полагането на ранни грижи, осигуряващи топлота и отзивчивост. Акушерката може да насърчава ранната връзка чрез изграждането на положителен образ на бебето като самостоятелна личност още по време на бременността. Поставихмеси за цел да се проучат нагласите и очакванията на родителите за ролята на акушерката при предоставянето на подкрепа на жената по време на нейната бременност, раждане и ранния постнатален период за насърчаване на ранната връзка между майката и детето. Приложени са документален и социологичен метод. Чрез анонимна индивидуална анкета е изследвано мнението на 46 родилки в постнаталния период в МБАЛ "Св. Анна"- Родилно отделение през периода – септември 2013 - февруари 2014 г. От съществено значение за благосъстоянието и развитието на жените, които стават майки, особено за първи път, е да разбират и отговарят на чувствата на детето си. Въпреки, че майките са биологично програмирани да реагират на бебето си, акушерките имат уникална възможност да осигурят благоприятна среда за тази цел. Макар бебетата да се раждат готови за социално взаимодействие с родителите си, редица фактори могат да повлияят на капацитета на майката да изгради връзка с детето си. Много от трудностите, възникващи при изграждането на връзка майка - бебе могат да бъдат свързани с чувство на вина, срам и неспособност още по време на бременността. Други се появяват по време или непосредствено след раждане и са признак на „травматични“ преживявания при раждането, свързани с акушерска интервенция, неудовлетвореност от грижите по време на раждане, преждевременно раждане. Последствията от проблемите при изграждането на връзка, могат да окажат въздействие върху биологичната реакция на новороденото, стрес, на

уменията му за учене и социалните му умения. Съществуват данни, че това би могло отчасти да обясни някои биологични и поведенчески проблеми в зрелостта. Близкият телесен контакт между бебето и неговата майка непосредствено след самото раждане оказва влияние върху физиологията и поведението и на двамата.

Ключови думи: акушерка, връзка майка-бебе, изграждане, подкрепа

24. Димитрова, В., Проблеми на практикуващите акушерки, Варненски медицински форум, Vol (4), Supplement 3, с. 41 - 47, 2015, ISSN 1314 8338

Резюме: Днес все повече се налага схващането, че акушерката е не само технически изпълнител на манипулации и дейности, назначени от лекаря, а една широко хуманна професия, свързана с оказване на самостоятелни грижи за бременни, родилки, гинекологично болни и здрави жени. Поставихме си за цел да се проучат и анализират проблемите на практикуващите акушерки у нас и да се идентифицират подходи за преодоляването им. Материал и методика: документален метод - анализ на литературни източници, учебна документация, социологически метод – анкетно проучване, проведено в през м. март – м. август 2014 г сред: акушерки, работещи в родилно, неонатологично и гинекологично отделение на МБАЛ „Св. Анна“ – Варна, СБАГАЛ – Варна, МБАЛ – Бургас, МБАЛ – Балчик и МБАЛ – Каварна (153; експерти (преподаватели в МУ – Варна в профил „Акушерка“ и главни и старши акушерки (20). Анализът на данните сочи, че голяма част от проблемите на акушерките са организационни и оказват влияние върху мотивацията за избор и обучение в специалността, упражняването на професията и удовлетворението от акушерския труд. Част от тях могат да бъдат преодоляни чрез задълбочен анализ и адекватни управленски решения, а активността на акушерките при обсъждането и решаването им е от решаващо значение за постигане на оптимални резултати. Практикуващите акушерки считат, че днес, у нас не е престижно да си акушерка. Установен е висок дял на акушерките, които не са взели участие в СДО или продължаващо обучение. Съобразяването на тези обучения с нуждите и интересите на работещите акушерки, провеждането им в среда, удобна за участващите би стимулирало активността на професионалистите по здравни грижи. Акушерките добре осъзнават потенциала на автономията за развитие на професията, повишаване на професионалното самочувствие и удовлетвореност. Акушерския труд се нуждае от спешни мерки за преосмисляне и оптимизация, за да мотивираме професионалистите по здравни грижи да работят у нас. Акушерките дават висока самооценка на знанията, уменията и компетенциите

за консултиране и тя е недвусмислена заявка за регламентиране на автономни акушерски практики.

Ключови думи: акушерка, проблеми, мотивация, автономни акушерски практики

25. Димитрова, В., С. Борисова, Перспективи за професията „Акушерка“, Варненски медицински форум, Vol (4), Supplement 3, с. 47 – 53, 2015, ISSN 1314 8338

Резюме: Идентифицират се сериозни проблеми в работата на женска консултация (ЖК), в момента, а акушерките са наясно с огромните възможности на структурата за осъществяване на антенаталните и перинаталните грижи. Според тях ЖК функционира на собствения си минимум, предпоставка е за неравенство в грижите и се нуждае от реорганизация. Неясните регламенти, размиването на роли и изземването на традиционни функции внасят объркване сред професионалистите по здравни грижи и правят труда им по - неефективен. Очертава се необходимост от допълнителни стимули за осигуряване на творчески и професионален комфорт на професионалистите по здравни грижи и възможността за автономни функции може да се превърне в стимул за развитие на акушерската професия и разгръщане на творческия потенциал на акушерките. Акушерките осъзнават добре значението на индивидуалната грижа за по - пълноценното удовлетворяване на потребностите на отделния пациент и са готови за предизвикателството на автономната акушерска практика. Ясния регламент на акушерската автономия би дал тласък на професионалното самочувствие и увереност на акушерките и би стимулирал инициативността и активността им при консултирането на пациенти. Експертите виждат широкото поле за изява на акушерската автономия - при наблюденията на бременността, грижи за новороденото и обучението на пациентите.

Ключови думи: акушерка, перспективи, автономни функции, консултиране

26. Димитрова, В., Сл. Илиева, Очаквания относно обучението в специалност „Акушерка“, Варненски медицински форум, Vol 5, Suppl 4, 2016, с. 41 – 45, ISSN 1314 8338

Резюме: Обучението по специалност „Акушерка“ с ОКС „Бакалавър“ у нас, след 2006 г., се провежда във факултети, филиали и катедри на Висши училища, основава се на ЕДИ и ЗВО. Университетското обучение цели да формира умения, способности и мотивация за адекватен стил на професионално поведение. Поставихме си за цел да се проучат очакванията на студентите относно обучението по специалност „Акушерка“ в МУ - Варна.

Проучено е мнението на студенти от МУ – Варна, специалност „Акушерка” – I курс - (27), изследването е изчерпателно и е проведено през м. юни 2016 г. Използвани методи – документален, статистически – анкетен, графичен анализ. Резултатите сочат добро ниво на мотивация и нагласи за обучение в специалност „Акушерка“, която студентите считат за престижна и са избрали по силата на лични предпочитания. Анкетираните изразяват твърди намерения да упражняват професията след завършването си. Те са наясно с възможностите за реализация в чужбина и заявяват намерение да се възползват от тях. Необходими са спешни мерки, които да направят практикуването на професията у нас привлекателно. Студентите имат високи очаквания относно медицинското образование у нас. Налице са данни за висока степен на съвпадение между очакванията на студентите и постигнатите резултати при обучението по специалност „Акушерка“ на МУ - Варна.

Ключови думи: акушерка, очаквания, обучение, студенти

27. Илиева, Сл., В. Димитрова, С. Русева, Професионален дистрес сред работещите акушерки, Варненски медицински форум, Vol 5, Suppl 4, 2016, с. 45 – 49, ISSN 1314 8338

Резюме: Вредните фактори на трудовата среда се определят като физически и психо-социални. Те влияят на здравето чрез пряко и психически стресиращо въздействие. Психо-социалните стресори възникват като резултат от несъответствие между работната среда, работния процес, цялостната организация на труд в лечебното заведение и микроклимата.

Цел: Да се установи нивото на професионален стрес и факторите, които го предизвикват сред работещи акушерки. Проучено е мнението на работещи акушерки от МБАЛ „Св. Анна“ и СБАГАЛ „Проф. д-р Д. Стаматов“ - Варна (32), изследването е проведено през м. юни 2016 г. Използвани методи – документален, статистически – анкетен, графичен анализ. Професионалният дистрес сред акушерките е породен от разнообразни фактори на работната среда, които взаимодействат помежду си и са предимно от психо-социален характер. Респондентите посочват психическото натоварване като по-честа причина за възникване на стрес на работното място, в сравнение с физическото натоварване. Анкетираните съобщават за липса на добра комуникация в колектива, което вероятно се поражда от множество фактори на работната среда, липсата на персонал, лошата организация на труда, недостиг на консумативи. Получените резултати ни дават основание да направим изводите, че са налице данни за силно отражение на стреса върху комуникацията на акушерките с колеги и пациенти. Високата степен на работно натоварване и неадекватни условия на труд, стара

работна техника и несъответствие между вложения труд и възнаграждението са предпоставка за физическо и психическо изтощение

Ключови думи: професионален стрес, акушерка, работна среда

28. Dimitrova, V., Intention for professional realization of a Midwife-intern from University of Medicine – Varna, Scripta Scientifica Salutis Publicae, vol. 2, sup. 1, 2016, c. 151 – 155, ISSN 2367 - 7325

Summary: Goal: to observe motivation when choosing the “Midwife” profile and the intention for professional development of intern-midwives in University of Medicine – Varna.

Materials and methods: Sociological method – survey, held by inter-midwives at University of Medicine- Varna, graduated in 2012, 2013, 2014 and 2015 (75), Documentary method – analysis of appropriate literature and academic documentation. The majority have become Midwife students by making their initial, personal choice. Midwife-interns consider that they have gained the theoretical and practical knowledge needed, for a solid start in the profession. While in training at the University of Medicine, the students have realized that education and self development in the profile is the key for a successful realization. Students show the intention to participate, in various forms of ongoing and continuous trainings, which is both serious occupation and self commitment to the public health and the profession itself. The University degree is not just a goal for the younger people, but also a well determined choice and self commitment to the society. Midwives are specialists at their own field of expertise and at their perimeter of action when providing care for the female reproductive health.

Key words: Midwife, motivation, intentions, professional realization

29. Ilieva Sl., V. Dimitrova, R. Laleva, Midwives coping with stress, Scripta Scientifica Salutis publicae, vol. 2, sup. 1, 2016, c. 138 – 141, ISSN 2367 – 7325

Summary: Professional stress can be defined as an emotional, cognitive, behavioural and psychological reaction to negative and unfavourable aspects related to the nature of the work. This reaction affects the whole organism and its environment, can become a permanent condition and is characterised by a high degree of suffering, and often with a sense of impasse. According to NIOSH (National Institute for Occupational Safety and Health), occupational stress is a combination of negative physical and emotional responses that occur when there is a mismatch between job requirements and capabilities, resources or needs of the worker. Aim: The aim of this study is to determine the ability of midwives working in the St. Anna University Hospital and SHOGAT “Prof.

Dr. D. Stamatov“, Varna, to cope with stress arising from the job environment. Materials and methods: We have studied the opinion of working midwives from St. Anna University Hospital and SHOGAT „Prof. Dr. D. Stamatov“ - Varna. The survey was conducted in June 2016. The methods we used were: documentary, statistical - questionnaire, graphic analysis. Results and discussion: The answer of the respondents indicates an increased workload, which can be a source of stress. Increased physical overload and emotional exhaustion in the workplace are a prerequisite for the emergence of stress. The accumulated fatigue and inadequate rest decrease the ability to work and are a prerequisite for the occurrence of stress among working midwives. Many midwives work a second job or have family (other) obligations that prevent them from getting adequate rest. It is noteworthy to mention that more than half of the midwives choose their relatives and friends to share the emotions experienced during the day. Conclusions: Increased physical overload and emotional exhaustion in the workplace are a prerequisite for the emergence of stress. The accumulated fatigue and inadequate rest decrease the ability to work and are a prerequisite for the occurrence of stress among working midwives. Stress is the cause of discomfort among midwives. Respondents choose to share with family and friends to overcome stress.

Keywords: professional stress, midwives, workplace

30. Dimitrova V., Sl. Ilieva, Evaluation – reflection of knowledge or set of coincidences, Scripta Scientifica Salutis publicae, vol. 2, sup. 1, 2016, c. 27 – 31, ISSN 2367 - 7325

Summary: Goal: To investigate the effectiveness of the process of evaluating the knowledge and skills acquired through the eyes of students majoring in "Midwife". Materials & methods: A survey has been conducted among students in MU Varna, "Midwife", from 1st to 4th course, (98), the survey is detailed and it was conducted in July 2016, Methods - documentary, statistical - survey graphical analysis. Results and discussion: Students accept with reserves the evaluation and as a reflection of the gained throughout studies knowledge and skills, while considering that the evaluation itself cannot be motivating for taking more effort when acquiring more knowledge. They appreciate the need for systemic absorption of knowledge and application of current control in training in "Midwife". According to them, the process of examination and evaluation does not completely eliminate the influence of random factors. It is mandatory to apply various forms, methods and tests, which can clarify the process in relation to the specifics in the practical tuition and the real life worn environment specifics. Students perceive the silence while someone else is cheating as an appropriate behavior. Conclusions: The exam test both the acquired knowledge and

skills, and the individual qualities and characters, which affect the way they perform the tested/examined knowledge.

Key words: Midwife, exam, evaluation, assessment, knowledge, skills

- 31. Laleva, R., T. Boeva, V. Dimitrova,** Caesarean or vaginal delivery - the choice of pregnant women through the eyes of 3rd-year students from the midwife program at the Medical university of Varna, Scripta Scientifica Salutis publicae, vol. 2, sup. 1, 2016, c. 118 – 121, ISSN 2367 - 7325

Summary: There has been a clear trend towards an increasing number of Caesarean sections in the recent years. A certain percentage of these surgical births have no clear medical indications and are solely attributable to the preference of the patients to give birth this way. The aim of this investigation is to reveal the causes for choosing a method of giving birth of pregnant women in two maternity wards in Varna, through the eyes of 3rd-year students from the Midwife program at the Medical University of Varna. Materials and methods: The research included 26 3rd-year students from the Midwife program at the Medical University of Varna, who have done clinical practice in maternity wards in Varna during their education. The applied methods were: documental, statistical, and sociological. Results and discussion: Data acquired from the quality and quantity analysis determined that the students observed an increase in the rate of pregnant women wishing to give birth naturally – per vias naturales - 62%. Nevertheless, surgical delivery keeps high percentage 69%. According to students, the reason is that women who have decided to give birth naturally change their mind when the birth process begins, frightened from the pain and in a moment of uncertainty. CONCLUSION: The way a delivery is conducted, when there are no medical indications, is highly dependent of the staff at the ward. Informed choice and trust in doctors and midwives are crucial for the type of the delivery.

Keywords: delivery, Caesarean, pregnant, midwife

- 32. Димитрова, В., С. Борисова,** Ефективност на женската консултация у нас – състояние на антенаталните и перинаталните акушерски грижи, сп. „Здравна икономика и мениджмънт“, бр. 4 (58), с. 25 – 31, 2015, ISSN 1311-9729

Резюме: Акушерският модел на грижи при наблюдение на бременността позволява прилагане на концепцията за промоция на здравето и създаване на емоционална връзка и атмосфера на доверие и сътрудничество с пациента. С настоящото проучване си поставихме за цел да се проучи и анализира състоянието на антенаталните и перинаталните грижи и да се

разкрийт възможности за оптимизирането им във връзка с потребностите на пациентите. Проучено е мнението на пациенти на родилно отделение на МБАЛ „Св. Анна“ – Варна, СБАГАЛ „Д-р Д. Стаматов“ – Варна, МБАЛ – Бургас, МБАЛ – Балчик, МБАЛ - Каварна (1064) за периода януари 2014 – март 2015 г. Анализът на данните сочи, че са налице потребности от здравни услуги, свързани с бременността и майчинството. Установява се значителен дял от пациентите, които не са получили грижи, полагани от акушерка при наблюдението на бременността, което е свързано с недостатъчна информация, дезориентация и липса на възможност за избор на акушерка. Открояват се значителни различия при проследяването на бременността, от различни категории медицински специалисти. Към настоящия момент бременността се наблюдава предимно с провеждане на ултразвуково изследване, без спазване на единен стандарт и правила и без полагане на традиционни акушерски грижи. Системата за оказване на антенатални и перинатални акушерски грижи се нуждае от преосмисляне на функциите на различните категории професионалисти, осъществяващи тези грижи. Налице са основания да се заключи, че уменията на акушерката да консултира са недостатъчно използван ресурс, който може да се вземе предвид при планиране на законодателни промени относно организацията на антенаталните и перинаталните грижи. Получените резултати свидетелстват за снижени критерии при проследяването на бременността от различни категории медицински специалисти, наличие на съществени различия при оказването на акушерските грижи и неизяснена и силно маргинализирана роля на акушерката при оказването им.

Ключови думи: акушерка, антенатални, перинатални грижи, женска консултация

33. Димитрова, В., Сл. Илиева, Новоприетите студенти – за обучението в специалност „Акушерка“, Сборник доклади „Непрекъснати здравни грижи – условие за високо качество на живот“, 2016, с. 259 – 264, ISSN 978-619-221-081-6

Резюме: Мотивацията на студентите при избор на специалност е решаваща както за активността на студентите при усвояване на специфични знания и умения, така и за последващата професионална реализация на бъдещите акушерки. Обучението по специалност „Акушерка“ с ОКС „Бакалавър“ у нас, след 2006 г., се провежда във факултети и филиали на Висши училища, основава се на ЕДИ и ЗВО. Поставихме си за цел да се проучи мнението на студентите относно имиджа на професията „Акушерка“. Проучено е мнението на новоприети студенти от МУ – Варна, специалност „Акушерка“ – I курс - (29), изследването е изчерпателно и е проведено през м. септември 2016 г. Използвани методи – документален,

статистически – анкетен, графичен анализ. Установена е добра мотивация при кандидатстване на студентите, обучавани в сп. „Акушерка“. Те считат акушерската професия за широко хуманна, свързана с най-голямата ценност за нашето общество – децата. Дните на отворени врати са добър начин за популяризиране на добри практики в обучението. Студентите считат за необходимо засилване на рекламата за събитието сред потенциалните потребители. Студентите считат, че съвременната акушерка трябва всеотдайно, отговорно и честно да практикува професията. Намерения за работа в чужбина споделят около половината от анкетираните студенти, а около 1/3 не изключват такава възможност (28%). Студентите осъзнават значимата роля на акушерката за женското репродуктивно здраве и необходимостта от създаване на възможности за промяна на имиджа на акушерските грижи у нас. Акушерската професия се нуждае от спешни мерки за преосмисляне и реорганизация на начина на полагане на акушерските грижи, които да дадат възможност за издигане на имиджа на професията в обществото и повишаване удовлетвореността от труда на практикуващите акушерки.

Ключови думи: акушерка, избор, обучение, студенти

34. Илиева, Сл., В. Димитрова, Р. Лалева, Хламидийна инфекция – тихата епидемия през погледа на стажант акушерки от МУ- Варна, Сборник доклади „Непрекъснати здравни грижи – условие за високо качество на живот“, 2016, с. 199 – 203, ISSN 978-619-221-081-6

Резюме: Хламидийната инфекция се причинява от вътреклетъчен паразит Chlamidia Trachomatis. Предава се по полов път и в повечето случаи протича безсимптомно, поради което в много литературни източници я наричат „тихата епидемия“. Хламидийната инфекция е причина за възникване на усложнения, засягащи половите органи на жената– ендометрит, салпингит, ерозия на маточната шийка, безплодие и др. Поставихме си за цел да се установят познанията на студентите от четвърти курс специалност „Акушерка“ относно Хламидийната инфекция. Проучено е мнението на студенти (29) от четвърти курс специалност „Акушерка“ към Медицински университет – Варна относно Хламидийната инфекция – същност, лечение, усложнения. Болшинството от респондентите посочват като причина за възникване на Хламидийна инфекция Chlamidia trachomatis, която се предава по полов път. Студентите са посочили наличие на вагинално течение с жълтеникав цвят като основен симптом на хламидията. Прави впечатление, че част от анкетираните са посочили като основни симптоми тези, които са характерни за по-напреднал стадии на заболяването. Повече от половината

респонденти посочват ендцервицит и уретрит като усложнение настъпило след хламидийна инфекция. Направени са следните изводи - стажант акушерките имат сравнително добро ниво на познания, относно етиологията на заболяването. Наблюдаваните различия в отговорите на респондентите, може да си обясним с късната проява на симптоматика и индивидуалното протичане на заболяването. Студентите са много по-добре запознати със симптоматиката на заболяването в сравнение с диагностиката. Респондентите имат добра основа от знания натрупани по време на обучението си.

Ключови думи: Хламидийна инфекция, стажант акушерки, познания

- 35. Александрова, Д., А. Филипова, В. Димитрова, Удоволствието от раждането – мит или достижима цел, сборник резюмета и доклади „Здравните грижи – наука и технологии“, Плевен, 2017, с 211 – 218, ISBN 978-954-756-202-8**

Резюме: Сега функциониращата система за майчино здравеопазване свежда ролята на акушерката до асистент на лекаря и така до известна степен подценява способностите ѝ да подготвя и обучава жените за раждане. Поставихме си за цел да се проучат чувствата и преживяванията на жените по време на раждане и ролята на акушерката при подготовка на бременните за родилния процес. Проведено е проучване на мнението на пациенти на родилно отделение на СБАГАЛ „Проф.д-р Д. Стаматов“– Варна (50) и МБАЛ „Св. Анна“ (50) за периода м.септември 2015 - м. септември 2016 г. Използвани методи – документален, социологически-анкетен, статистически и графичен анализ. Пациентите възприемат раждането като щастлив акт. Те имат нужда и вярват в ефекта на предварителната подготовка за раждане и изказват готовност да участват активно в различни форми на подготовка за раждане. Жените свързват щастието от раждането с появата на детето, а не със самия родилен акт. Значителна част от тях постъпват в отделението с негативни или неясни нагласи за родилния акт, което е доказателство за недостатъчната подготовка и нуждата от оптимизиране на психопрофилактичните грижи за бременните. Установена е недостатъчно висока степен на подготвеност на пациентите за раждането (44%) и необходимост от преосмисляне и реорганизация на процеса на обучение на бременните и подготовка за раждане. Способностите на акушерката да консултира и обучава пациентите са недостатъчно използван ресурс, който може да влезе в съображение при реформиране на акушерските грижи за постигане на оптимална подготовка за раждане.

Ключови думи: подготовка за раждане, удоволствие от раждане, акушерски грижи

- 36. Илиева, Сл., Р. Лалева, В. Димитрова,** Нагласи на студентите за работа в интензивно неонатологично отделение, сборник доклади от Първа национална конференция „Общественото здраве – глобален приоритет в науката и практиката“ Варна, 2017
ISBN978-619-221-087-8 ISBN 978-619-221-088-5 (e-book)

Резюме: Работата в интензивно неонатологично отделение (ИНО) изисква владение на специфични знания и умения за удовлетворяване на потребностите от високоспециализирани акушерски грижи на една от най-уязвимите групи пациенти – недоносените деца. Поставихме си за цел да се изследват готовността и нагласите на студентите за работа в интензивно неонатологично отделение. Проучено е мнението на студенти - IV курс, от сп. „Акушерка“ на МУ – Варна (28) чрез пряка индивидуална анкета, през м. април 2017 г. Използвани методи – документален, статистически – анкетен, графичен анализ. Повечето от студентите считат, че са усвоили базовите теоретични знания (78,6%) и практически умения (60,7%) за работа в интензивно неонатологично отделение. Студентите твърдят, че биха изпитали затруднения при работа в ИНО при работа със специфична апаратура (67,7%). Те са убедени, че е необходимо системно поддържане на знанията и уменията (92,8%). Повече от половината биха работили в ИНО (53,6%), като считат за основен мотивиращ фактор уникалността на отделението (46,4%).

Студентите показват положителни нагласи и готовност за работа в интензивно неонатологично отделение.

Ключови думи: акушерка, неонатални грижи, нагласи, студенти, работа

- 37. Димитрова, В., Сл. Илиева, Р. Лалева,** Роля на акушерката при профилактика на преждевременното раждане, сборник доклади от Първа национална конференция „Общественото здраве – глобален приоритет в науката и практиката“ Варна, 2017
ISBN978-619-221-087-8 ISBN 978-619-221-088-5 (e-book)

Резюме: Преждевременното раждане крие рискове за адаптацията на новороденото към извънматричния живот, причина е за висока ранна неонатална детска заболеваемост и смъртност и е предпоставка за значителни разходи на ресурси в здравеопазването. Това налага търсенето на механизми за превенция и намаляване на рисковете от преждевременно раждане. Поставихме си за цел да се проучи ролята на акушерката при превенция на преждевременното раждане. Проучено е мнението на студенти - IV курс, от сп. „Акушерка“ на МУ – Варна (28) чрез пряка индивидуална анкета, през м. април 2017 г. Използвани методи – документален, статистически – анкетен, графичен анализ. Анализът на резултатите сочи, че

студентите считат работата на акушерката в интензивно неонатологично отделение за много отговорна (92,8%). Болшинството от анкетираните считат, че акушерката има място в превенцията на преждевременното раждане (92,8%). Студентите виждат мястото на акушерката: чрез активно наблюдение на бременността (70%), снемане на щателна анамнеза (71,4%), при обучение на бременните (53,6%) и при превенция на рискови фактори (42,6%). Около 1/3 от акушерките считат, че акушерските грижи са недостатъчно използван ресурс при превенция на преждевременното раждане (32,1%), значителен е дялът на колебаещите се (25%). Студентите мислят, че би било полезно СДО за акушерката, работеща в интензивно неонатологично отделение (64,3%). Акушерките имат значима роля при оказване на грижи за недоносените новородени и са готови да се изправят пред предизвикателствата на усъвършенстването на професията.

Ключови думи: акушерка, преждевременно раждане, роля, неонатални грижи

38. Лалева Р., В. Димитрова, Сл. Илиева, Мнението на лекари акушер-гинеколози от град Варна относно половата хигиена на момичетата, сборник доклади от Първа национална конференция „Общественото здраве – глобален приоритет в науката и практиката“ Варна, 2017 ISBN978-619-221-087-8 ISBN 978-619-221-088-5 (e-book)

Резюме: През последните години се наблюдава ясна тенденция сред младежите за снижаване на възрастта за начало на полов живот, широко разпространение на непротектираните полови контакти, поддържане на паралелни сексуални отношения и ниска степен на здравно образование. Това рисково сексуално поведение води до увеличаване на заболяемостта и смъртността от полово предавани болести, висока честота на прекъсване на нежеланите бременности и последващи проблеми с фертилността и качеството на живот. Поставихме си за цел да се проучи и анализира мнението на акушер-гинеколози от гр. Варна относно половата хигиена на подрастващите. Проучено е мнението на АГ специалисти от СБАГАЛ „Проф. д-р Димитър Стаматов“- Варна и МБАЛ „Св. Анна“ – Варна (25) чрез пряка индивидуална анкета в периода януари – март 2017 г. Използвани методи – документален, статистически – анкетен, графичен анализ. Акушер-гинеколозите изказват мнение за снижение на възрастта за първия полов контакт на момичетата, посетили АГ кабинет до 15 годишна възраст (59%) и 16 - 18 годишна възраст (35%). Те считат, че младите момичета имат безразборни сексуални контакти (71%). Значителен дял от лекарите смятат, че младежите не използват необходимите предпазни средства (71%). Младите хора нямат достатъчно информация за полово предавани болести, имат рисково сексуално поведение,

което налага да бъдат взети спешни мерки за намаляване на неблагоприятните последици. Информираността на младежите за половата хигиена е отговорност на семейството и обществото, които през последните години подценяват това си задължение.

Ключови думи: информация, полова хигиена, начин на живот, профилактика

29.01.2018 г.

съставил:

(ас. Валя Димитрова, доктор)